

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

**PROGRAM POTPORE ZA ZBRINJAVANJE NUSPROIZVODA
ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA OD 2021. DO 2023. GODINE**

Zagreb, travanj 2021. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. CILJ I OPRAVDANOST PROVOĐENJA PROGRAMA	3
3. PROVOĐENJE PROGRAMA	4
4. PRAVNA OSNOVA.....	4
5. TRAJANJE PROGRAMA	4
6. FINACIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA	4
7. OBLIK POTPORE.....	5
8. KORISNICI POTPORE.....	5
9. UVJETI ZA OSTVARIVANJE POTPORE	5

PROGRAM POTPORE ZA ZBRINJAVANJE NUSPROIZVODA ŽIVOTINJSKOG PODRIJETLA OD 2021. DO 2023. GODINE

1. UVOD

Adekvatno zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi (u daljnjem tekstu: nusproizvodi) nastalih u proizvodnim procesima u objektima odobrenim u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla izuzetno je bitno za očuvanje javnog zdravlja. Poznato je da oni predstavljaju potencijalni rizik za zdravlje ljudi i životinja. Tako je njihova nepravilna uporaba u prošlosti dovela do pojava ozbiljnih bolesti kao što su slinavka i šap, klasična svinjska kuga, ptičja gripa i širenja goveđe spongiformne encefalopatije (GSE).

Zakonom o veterinarstvu („Narodne novine“, br. 82/13., 148/13. i 115/18.) utvrđena je između ostalog provedba Uredbe (EZ) br. 1069/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o utvrđivanju zdravstvenih pravila za nusproizvode životinjskog podrijetla i od njih dobivene proizvode koji nisu namijenjeni prehrani ljudi te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1774/2002 (Uredba o nusproizvodima životinjskog podrijetla) (SL L 300, 14. 11. 2009.) kako je posljednji put izmijenjena Uredbom (EU) 2019/1009 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o utvrđivanju pravila o stavljanju gnojidbenih proizvoda EU-a na raspolaganje na tržištu te o izmjenama uredba (EZ) br. 1069/2009 i (EZ) br. 1107/2009 i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2003/2003 (SL L 170, 25.6.2019.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 1069/2009) i Uredbe (EU) br. 142/2011 od 25. veljače 2011. o provedbi Uredbe (EZ) br. 1069/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zdravstvenih pravila za nusproizvode životinjskog podrijetla i od njih dobivene proizvode koji nisu namijenjeni prehrani ljudi i o provedbi Direktive Vijeća 97/78/EZ u pogledu određenih uzoraka i predmeta koji su oslobođeni veterinarskih pregleda na granici na temelju te Direktive (SL L 54, 26. 2. 2011.) kako je posljednji put izmijenjena Uredbom (EU) 2021/1720 od 17. studenoga 2020. o izmjeni Uredbe (EU) br. 142/2011 u pogledu uvoza hrane za kućne ljubimce iz Gruzije (SL L 386, 18.11.2020.). Za nusproizvode životinjskog podrijetla uključujući prerađene proizvode na koje se odnosi Uredba (EZ) br. 1069/2009 a koji su namijenjeni spaljivanju, odlaganju na odlagalištu ili uporabi u postrojenjima za proizvodnju bioplina ili komposta primjenjuju se odredbe Zakona o održivom gospodarenju otpadom („Narodne novine“, br. 94/19., 73/17., 14/19. i 98/19.). Nusproizvodi i od njih dobiveni proizvodi definirani su kako je utvrđeno člankom 3. Uredbe (EZ) br. 1069/2009.

Nusproizvodi dijele se na 3 kategorije:

- Nusproizvodi kategorije 1. – kako je utvrđeno člankom 8. Uredbe (EZ) br. 1069/2009.
- Nusproizvodi kategorije 2. – kako je utvrđeno člankom 9. Uredbe (EZ) br. 1069/2009.
- Nusproizvodi kategorije 3. – kako je utvrđeno člankom 10. Uredbe (EZ) br. 1069/2009.

(1) Nusproizvodi kategorije 1. koji nastaju u odobrenim objektima za klanje životinja uključuju sljedeće:

- a) čitava tijela ili sve dijelove tijela, uključujući kožu životinja za koje se sumnja da su zaražene TSE-om u skladu s Uredbom (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o utvrđivanju pravila za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje određenih transmisivnih spongiformnih encefalopatija (SL L 147, 22.5.2001.) kako je posljednji put izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2020/1593 od 29. listopada o izmjeni Priloga X. Uredbi (EZ) br. 999/2001 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu daljnjih ispitivanja pozitivnih slučajeva transmisivnih spongiformnih encefalopatija u ovaca i koza (SL L 360, 30.10.2020.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EZ) br. 999/2001) ili kod kojih je prisutnost TSE-a službeno potvrđena
- b) specificirani rizični materijal, čitava tijela ili dijelove tijela uginulih životinja koji u trenutku odlaganja sadrže specificirani rizični materijal
- c) nusproizvode dobivene od životinja koje su bile predmet nezakonite uporabe tvari, kako je određeno u članku 1. stavku 2. točki (d) Direktive 96/22/EZ od 29. travnja 1996. o zabrani primjene određenih tvari hormonskog ili tireostatskog učinka i beta-agonista na farmским životinjama i o stavljanju izvan snage direktiva 81/602/EEZ, 88/146/EEZ i 88/299/EEZ (SL L 125, 29.4.1996.) kako je posljednji put izmijenjena Direktivom 2008/97/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o izmjeni Direktive 96/22/EZ o zabrani korištenja nekih tvari s hormonskim ili tireostatskim djelovanjem i beta-agonista u uzgoju domaćih životinja (Tekst značajan za EGP) (SL L 318, 28.11.2008.) (u daljnjem tekstu: Direktiva 96/23/EZ) ili članku 2. Direktive 96/23/EZ
- d) nusproizvode koji sadrže ostatke drugih tvari i onečišćivača okoliša navedene u skupini B(3) Priloga I. Direktivi 96/23/EZ, ako količine tih ostataka premašuju dopuštene količine utvrđene zakonodavstvom Zajednice ili, ako ono ne postoji, nacionalnim zakonodavstvom;
- e) nusproizvode sakupljene tijekom pročišćavanja otpadnih voda, što je propisano provedbenim pravilima u članku 27. stavku 1. točki (c) Uredbe (EZ) br. 1069/2009 iz drugih objekata ili pogona u kojima se odlaže specificirani rizični materijal
- f) mješavine nusproizvoda kategorije 1. s nusproizvodima kategorije 2. ili kategorije 3., ili s objema kategorijama.

(2) Nusproizvodi kategorije 2. koji nastaju u odobrenim objektima za klanje životinja uključuju sljedeće:

- a) stajski gnoj, nemineralizirani guano i sadržaj probavnog trakta
- b) nusproizvode sakupljene tijekom pročišćavanja otpadnih voda, što je propisano provedbenim pravilima u članku 27. stavku 1. točki (c) Uredbe (EZ) br. 1069/2009 iz klaonica, osim onih iz članka 8. točke (e) Uredbe (EZ) br. 1069/2009
- c) nusproizvode koji sadrže ostatke odobrenih tvari ili onečišćivača u količinama koje premašuju dopuštene količine iz članka 15. stavka 3. Direktive 96/23/EZ
- d) proizvode životinjskog podrijetla koji su ocijenjeni kao neprimjereni za prehranu ljudi zbog prisutnosti stranih tijela u tim proizvodima
- e) životinje i dijelove životinja, osim onih iz članka 8. ili članka 10. Uredbe (EZ) br. 1069/2009, koje su uginule i nisu bile zaklane ili ubijene radi prehrane ljudi, uključujući životinje ubijene radi kontrole bolesti
- f) mješavine nusproizvoda kategorije 2. s nusproizvodima kategorije 3.
- g) nusproizvode životinjskog podrijetla, osim nusproizvoda kategorije 1. ili nusproizvoda kategorije 3..

(3) Nusproizvodi kategorije 3. koji nastaju u odobrenim objektima za klanje životinja uključuju sljedeće:

- a) trupove i dijelove zaklanih životinja ili, u slučaju divljači, trupove ili dijelove trupa ubijenih životinja, a koji su primjereni prehrani ljudi u skladu sa zakonodavstvom Zajednice, ali nisu namijenjeni prehrani ljudi iz komercijalnih razloga
- b) trupove i sljedeće dijelove koji potječu od životinja koje su zaklane u klaonici i na temelju ante-mortem pregleda ocijenjene su prikladnima za klanje za prehranu ljudi, ili tijela i sljedeće dijelove divljači ubijene za prehranu ljudi u skladu sa zakonodavstvom Zajednice:
 1. trupove i dijelove životinja koji su ocijenjeni neprimjerenima za prehranu ljudi u skladu sa zakonodavstvom Zajednice, ali koji nisu pokazivali nikakve znakove bolesti koje se mogu prenijeti na ljude ili životinje
 2. glave peradi
 3. kože, uključujući obreske i slične otpatke, rogove i papke, uključujući članke prstiju, karpalne i metakarpalne kosti, tarzalne i metatarzalne kosti životinja osim preživača za koje je potrebno testiranje na TSE i preživača koji su testirani s negativnim rezultatom u skladu s člankom 6. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 999/2001
 4. svinjske čekinje
 5. perje
- c) krv životinja koje nisu pokazivale nikakve znakove bolesti koje se putem krvi mogu prenijeti na ljude ili životinje, dobivena od svih životinja osim preživača za koje je potrebno testiranje na TSE i preživača koji su testirani s negativnim rezultatom u skladu s člankom 6. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 999/2001, a koje su zaklane u klaonici nakon što su na temelju ante-mortem pregleda ocijenjene prikladnima za klanje za prehranu ljudi u skladu sa zakonodavstvom Zajednice
- d) adipozno tkivo životinja koje nisu pokazivale nikakve znakove bolesti koje se mogu putem toga materijala prenijeti na ljude ili životinje, a koje su zaklane u klaonici nakon što su na temelju ante-mortem pregleda ocijenjene prikladnima za klanje za prehranu ljudi u skladu sa zakonodavstvom Zajednice.

Odredbama Uredbe (EZ) br. 1069/2009. propisani su način postupanja s nusproizvodima, njihova prerada, uporaba i uklanjanje, sakupljanje, transport i skladištenje, radi sprečavanja da navedeni nusproizvodi dovedu u opasnost zdravlje ljudi i životinja.

2. CILJ I OPRAVDANOST PROVOĐENJA PROGRAMA

Cilj ovog Programa je omogućiti potporu za trošak zbrinjavanja nusproizvoda nastalih u objektima za klanje životinja. Cijena zbrinjavanja nusproizvoda 1. i 2. kategorije propisana je Pravilnikom o visini naknade za sakupljanje, preradu i spaljivanje nusproizvoda životinjskog podrijetla koji nisu za prehranu ljudi („Narodne novine“ br. 106/13 i 43/15) te iznosi 1,45 kn/kg. Proizvođač nusproizvoda obavezan je za sakupljanje, preradu i spaljivanje nusproizvoda 1. i 2. kategorije koncesionaru platiti navedenu naknadu utvrđenu Pravilnikom. Nusproizvodi 3. kategorije predstavljaju tržišnu kategoriju, odnosno mogu se nakon prerade koristiti sukladno članku 14. Uredbe (EZ) br. 1069/2009. te ih se sukladno tome nakon prerade može staviti na tržište. Tijekom 2017. godine započeli su, te se nastavili 2018. godine, poremećaji na tržištu proizvoda koji se

dobivaju iz navedene kategorije nusproizvoda. Naime plasman prerađenog proteina je smanjen i/ili prekinut na tržištu trećih zemalja. Tijekom 2019. i 2020. godine nije došlo do oporavka i stabilizacije tržišta, a dodatne poteškoće na tržištu uzrokovane su pandemijom bolesti COVID-19. Cijena prerađenog životinjskog proteina na tržištu u periodu od 2014. do 2020. godine značajno je pala. Pad se kretao od 1,72 do čak 3,17 puta. Cijena u 2020. godini bila je dva puta niža u odnosu na cijenu koja se ostvarivala u 2014. godini. Istovremeno dolazi do rasta troškova proizvodnje i cijene rada, no i do zahtjeva većih standarda kvalitete proteina od strane novih kupaca. Ti zahtjevi u 2020. godini su se još povećali. Više ne smije biti krvi u nusproizvodima, te se krv iz klaonica odvozi posebno i zbrinjava na način koji iziskuje dodatan trošak. Navedeno je utjecalo na porast cijene zbrinjavanja nusproizvoda 3. kategorije, što je za posljedicu imalo značajno smanjenje cijene otkupa nusproizvoda kategorije 3. te posljedično tome imalo negativan financijski utjecaj na troškove poslovanja klaonica.

3. PROVOĐENJE PROGRAMA

U okviru ovoga Programa omogućit će se potpora za pokriće dijela troškova zbrinjavanja nusproizvoda koji nastaju tijekom procesa proizvodnje u objektima za klanje stoke. Potpora će se isplaćivati za troškove zbrinjavanja nusproizvoda 1., 2. i 3. kategorije, a dodjeljivat će se po kilogramu isporučenog nusproizvoda od 1. siječnja do 31. prosinca prethodne godine, evidentiranih u aplikaciji „Nusproizvodi“, u okviru Jedinственog registra domaćih životinja kojeg vodi Ministarstvo poljoprivrede. Financijska sredstva iz godišnje omotnice predviđena ovim Programom proporcionalno će se raspodijeliti korisnicima sukladno broju kilograma, a maksimalno do iznosa od 0,20 kn po kilogramu isporučenih nusproizvoda.

4. PRAVNA OSNOVA

Pravni temelji za donošenje ovoga Programa su:

1. Članak 39. Zakona o poljoprivredi ("Narodne novine", br. 118/18., 42/20. i 127/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske)
2. Uredba Komisije (EU) br. 1407/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na de minimis potpore (SL L 352, 24.12.2013) kako je izmjenjena Uredbom Komisije (EU) 2020/972 od 2. srpnja 2020 o izmjeni Uredbe (EU) br. 1407/2013 u pogledu njezina produljenja i o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u pogledu njezina produljenja i odgovarajućih prilagodbi (SL L 215, 7.7.2020.) (dalje u tekstu: Uredba o potporama male vrijednosti).

5. TRAJANJE PROGRAMA

Program će se provoditi u trogodišnjem razdoblju od 2021. do 2023. godine.

6. FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA

Za provedbu Programa osigurana su financijska sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske u iznosu od 5.000.000,00 kuna na godišnjoj razini, odnosno 15.000.000,00 kuna u trogodišnjem razdoblju provedbe Programa.

7. OBLIK POTPORE

Program potpore za zbrinjavanje nusproizvoda životinjskog podrijetla isplaćuje se kao potpora male vrijednosti sukladno Uredbi o potporama male vrijednosti.

Potpore se dodjeljuje u kunama, a protuvrijednost u eurima izračunava se prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke koji vrijedi na dan donošenja odluke o dodjeli potpore.

8. KORISNICI POTPORE

Korisnici potpore ovoga Programa su subjekti u poslovanju s hranom koji posluju u odobrenim objektima za klanje papkara i kopitara ili peradi i lagomorfa, upisanim u Upisnik odobrenih objekata u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla kojega vodi Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede.

Potporu ne može ostvariti više subjekata koji su međusobno povezani vlasničkim ili drugim odnosima već samo jedan poduzetnik iz povezanih poduzeća.

9. UVJETI ZA OSTVARIVANJE POTPORE

Provedba Programa propisuje se Pravilnikom.

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnog razvoja obavlja administrativnu obradu zahtjeva za potporu, kontrolu na terenu te isplatu potpore.